

Maik 2025
nr. 147

Pauluse Kiri

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Tartu Pauluse koguduse kuukiri

Enn Auksmann teenib ka Kursi kogudust

Alates 1. maist teenib Enn Auksmann ka Kursi kogudust.

Tartu praostkonnas on 20 kogudust, neist 5 Tartu linnas (Maarja, Pauluse, Peetri, Ülikooli-Jaani ja Soome), 2 lõunapool Tartut (Kambja ja Võnnu) ning ülejäänud 13 Tartust põhjapool. Oma õpetaja on täna 13 kogudusel, 3 kogudust (Tartu Maarja, Pauluse ja Ülikooli-Jaani) teenib isegi mitu vaimulikku, kuid 7 kogudust on hooldatavad, s.t neid kogudusi teenib mõne teise koguduse hingekarjane.

Alatskivi on juba ajalooliselt olnud Kodavere koguduse õpetaja teenida. Mustvee, Lohusuu ja Avinurme kogudused otsustasid, et nad otsivad nüüd uut kirikuõpetajat kolmekesi koos. Mustvee õpetaja Eenok Haamer suri tänavu 27. veebruaril, kuid vaimulike nappuse olukorras pole tõenäoline, et iga kogudus endale vaimuliku leiaks, hea, kui see kolme pealegi õnnestub. Ajalooliselt kuulusid need kolm kogudust kõik Torma kihelkonda.

Seoses 65 eluaasta täitumisega annab õpetaja Urmas Oras üle Palamuse ja Laiuse koguduse teenimise. Õpetaja ametikoht on kuulutatud vakantseks, seni on need kaks kogudust usaldatud

Kursi kirik Foto: Enn Auksmann

Äksi koguduse õpetaja Esa Luukkala hoole alla. Viimane hooldas seni ka Kursi kogudust, mille teenimise ülesande sai 1. mail Tartu Pauluse koguduse abiõpetaja Enn Auksmann.

Jeesus ütleb (Lk 10,2): "Lõikust on palju, töötegijaid aga vähe. Paluge siis lõikuse Issandat, et ta saadaks töötegijaid välja oma lõikusele!"

Jaanus Eensalu ordineeriti diakoniks

Kõrgema Kunstikooli Pallas kaasprofessor, 60-aastane maalikunstnik Jaanus Eensalu ordineeriti 21. aprillil Viljandi Jaani kirikus Sangaste ja Laatre koguduste diakoniks. Jaanus Eensalu teekond ristiinimesena algas 13. juulil 1993, mil Harald Tammur ta Tartu Pauluse kirikus ristis ja leeritas. Praegu on ta Laatre koguduse liige.

Pärnu praostiks valiti Toomas Nigola

11. aprillil valis Pärnu sinod praostiks Toomas Nigola. Pärnu Eliisabeti koguduse õpetajaks valiti ta möödunud aasta sügisel, mil praost Tõnu Taremaa siirdus emerituuri. Varem on Toomas Nigola teeninud Kambja ja Põlva kogudusi, aastal 2000 teenis ta regulaarselt kaasa ka Tartu Pauluse koguduse jumalateenistustel.

Tornikellad helisesid Klassikaraadios

Ülestõusmispühal, 20. aprillil kõlasid Klassikaraadio eetris Tartu Pauluse kiriku kellad, õpetaja Kristjan Luhamets jutustas kellade loo. Saatejuht Miina Pärn külastas Pauluse kirikut 8. aprillil, lisaks vestles ta luuletaja Indrek Hirvega, kes on kirjutanud etenduse Heino Elleri elust. Etenduse pealkiri oli "Pauluse kiriku kellad", sest neist kelladest inspireerituna on Eller kirjutanud klaveripala "Kellad". Tartu Pauluse kiriku kellad "Hüüdja hää" ning "Kiitja keel" valati 1922. aastal Bochumis ja pühitseti Pauluse kirikus 13. detsembril 1923. a. Saade on järelkuulataav Klassikaraadio kodulehel.

Roosiaed ootab uusi abilisi

Pauluse kiriku taga on roosiaed, mis vajab püsivat hoold. Aastaid on seal tööd teinud Merce Antons koos abilistega, kõik oma vabast tahtest, nii Merce kui abilised. Suur tänu teile! Selleks, et kiriku ümbrus võiks olla jätkuvalt kaunis, on vaja uusi abilisi, kellel on rõõmu peenarde, hekkide ja kõnniteede eest hoolitsemisest. Kui sa tunned, et tahaksid proovida, võta julgesti ühendust koguduse õpetaja või sekretäriaga!

Katoliku kirik valib uut paavsti

Teisel ülestõusmispühal, 21. aprillil suri Vatikanis katoliku kiriku pea, 88-aastane paavst Franciscus. Vaid päev varem tervitas ta rahvast Püha Peetri väljakul, olles küll juba silmnähtavalt väsinud. Franciscus maeti 26. aprillil Santa Maria Maggiore basiilikasse. 7. mail kogunevad 133 kardinali uut paavsti valima.

Ilda Kroon: ma nägin

Kui me esimest korda kohtusime, siis avaldasid kohe soovi, et ütleksime teineteisele Sina. Niisiis: ma tean, et Sul on olnud väga huvitav ja paraku ka raske elu – räägi sellest. Kõigepealt: kust Sa pärit oled?

Olen sündinud Läda (vene keeles Ljadõ) rajoonis tollases Leningradi, hiljem Pihkva oblastis. Küla nimi oli Sidorovka. Minu isa vanemad olid läinud sinna juba tsaariajal, kuna oli aeg, mil Venemaal jagati tasuta maad. Pärast seda läksid mu ema ja isa neile koos vanemate lastega järgi. Mu ema oli pärit Vastse-Kuuste kandist, kuhu me pärast sõda ka tagasi jõudsime. Lisaks minu isale läks ka tema vend, kes elas naaberkülas.

Oli väga raske aeg. Ka eestlastel olid seal kolhoosid, minu isa oli kolhoosi sepp, tavaline töömees. Ma ei ole teda kunagi näinud, sest ühel õhtul tuli veomasin ja viis külast ära kõik mehed peale nende, kes olid alla meetri pikad või käisid vanadusnõtrusest juba kepiga. See oli veel enne minu sündimist, nii et ema on mulle sellest rääkinud. Ema oli lapseootel, aga pani siiski isa jaoks puhta pesu ja söögi kokku ja hakkas autole jalgsi järgi minema, aga külainimesed pidasid ta kinni veensid teda sellest loobuma. Hiljem kuulsime, et isa olla surnud, aga alles nüüd, uuel ajal saime teada, et ta oli terve rea paragrahvide alusel maha lastud, kuigi ta ei olnud kellelegi midagi kurja teinud. See oli 18. novembril 1937. aastal. Mina sündisin 26. novembril.

Sa ütlesid, et oli raske aeg. Räägi, mis Sul sellest Venemaal veedetud lapsepõlveajast meeles on.

Kasvasin ikka sealsamas külas, kus ma sündisin. Olin üsna väänik tüdruk ja väga hakkaja. Mäletan, et kui olin viieaastane, siis pidin emale abiks hakkama. Mind saadeti koplisse hobust koju tooma. Mina ei tahtnud teda aga oheliku otsas talutada, vaid ikka ratsa sõita. Viisin hobuse lattaia äärde, ronisin aia peale – aga selle ajaga oli hobune ära läinud. Ronisin siis jälle alla, tõin hobuse tagasi ja katsusin uuesti. Viimaks sain hobuse selga ja sõitsin uhkelt koju. Ükskord lunisin end öösel kaasa, kui hobused õitsile viidi. Tahtsin teada, kuidas see

käib. Aga niisama mind kaasa ei võetud. Meil oli üks tädi Maali, kes ütles, et saan kaasa, kui aitan tal puid saagida. See käis kahemehesaega – mina rippusin ühes otsas ja tädi Maali saagis. Aga ta võttis mind öösel kaasa. Terve öö otsa ma ei maganud, nii et kui hommikul koju hakkasime sõitma, jäin hobuse seljas magama ja kukkusin maha. Tädi tõstis mind vankri peale ja tõi koju.

Kas Sul õdesid ja vendi ka oli?

Jah, meie peres oli kokku kuus last, mina olin kõige noorem. Mul oli kaks õde ja kolm venda. Kahjuks surid kõik vennad noorest peast – üks kukkus õnnetult, teised surid mingi nakkushaiguse tõttu. Mina olin ka raskelt haige ja jäin ainult imekombel ellu – aga see oli nii veider lugu, et sellest ma praegu lähemalt ei räägi.

Kas sõda ka teie peret puudutas?

Muidugi. Kõige rohkem mäletan seda, et sõja lõpupäevil, kui rinne suure kiiruga lähenes, siis valmistusime pakku minema ja ema viis koos teiste külaelanikega loomad ja söögikraami metsa, et sinna peitu minna. Mäletan seda pilti: olime kõik koos metsas, loomad, meie... Ema läks koju tagasi veel midagi tooma ja ei leidnud esiti meid üles. Ning siis nägime oma silmaga, kuidas meie maja peale langes pomm ja terve maja põles ära.

Saime ajutise elukoha ühes teises külas, kus elasime kuni 1945. aastani. Siis tuli ühel päeval kolhoosi brigadir ja andis emale käsu kätte, et ta peab minema järgmisel päeval hobusega põldu äestama. Ema pani asjad kokku ning otsustas koos minu ja mu õega Eestisse tagasi minna. Ta oli juba enne seda saanud Eestist oma õdedelt kirja, et tema ema on raskesti haige ja ootab teda väga, et Jumalaga jätta. Hakkasimegi siis jalgsi tulema: emal oli suur seljakott seljas, seal oli sees mingit viisi valmistatud lambaliha, ma ei mäleta, kas keedetud, kuivatatud või soolatud, peale selle mesi ja leib – see oligi kogu meie toit tee peal.

Tulime jalgsi, ööbisime heinakuhjades või põhurõukudes, kus aga mida oli. Ühel ööl juhtus aga midagi ime-list. Leidsime ühe varemetes maja ja ema otsustas seal ööbida. Ta luges õhtupalve ja pani meid magama, ning siis kuulis korruga meeste häält. Muidugi hakkas ta kartma, kuulis nugade kõlinalat või teritamise häält ja muudkui palvetas, kuni palvetades magama jäi. Hommikul, kui ta üles ärkas, tegi ta hirmuga silmad lahti ja läks piiluma, kas ta näeb kedagi. Läks ja korruga öeldi talle tere hommikust ning kutsuti sööma – tuli välja, et need olid kohalikud kalurid, kes olid näinud meid tulemas ning olid meile hommikusöögi valmistanud. Pakku-

Jeesust Kristust!

sid ka värsket kala – mul on millegipärast meeles, et kui üks neist ühe suure kala lahti löikas, siis hüppas selle kõhust konn välja...

Viimaks jõudsimme Vasknarva juures Peipsi äärde ning tulime pargasega üle järve: meie, üks mees vankriga ja hobune. Mees võttis meid pärast vankri peale, nii et saime tükk maad edasi, ei pidanud jala käima. Viimaks olime Tartus, kus peatusime ema venna juures Tähtvere tänavas. Ka nemad olid väga vaesed, nii et pikalt me sinna jääda ei saanud, vaid liikusime edasi Vastse-Kuustesse, kus ma läksin ka kooli.

Räägi oma koolipõlvest.

Ütlen kõigepealt seda, et minu emal ei olnud kuigi palju haridust. Ta oli poolteist aastat koolis käinud, nii et ta oskas lugeda ja arvutada. No ja kaks keelt olid ka suus, nagu minulgi. Sellega oli nalja ka: mäletan, et kui olin laps, siis ütlesin seda kunagi kellelegi ja ta tahtis, et ma suu lahti teeksin ja näitaksin, kus mul need kaks keelt on. Aga mu ema õpetas meile kõige tähtsamat: ärge valetage, ärge varastage, ärge rääkige teisi taga. Kui teil midagi vaja on, siis küsige. Emal oli väga tugev usk ja ta õpetas meid palvetama.

Vastse-Kuustes ei leidnud me muud elupaika kui ühe talusauna, mille eesruumis me elasime. Raha meil ei olnud, aga kuidagi saime hakkama. Esialgu käisin kohalikus külakoolis, kus oli kokku kümme-kaksteist last, esimene ja teine ning kolmas ja neljas klass olid koos. Meil oli väga hea õpetaja Johanna Trump, kuldaväärt inimene, kes andis meile kõiki õppeaineid ning hoolitses ka muul viisil meie eest. Näiteks siis, kui külakooli lõpetasin ja pidin minema edasi Vastse-Kuustesse, siis polnud mul midagi selga panna ja õpetaja palus haridusministeeriumilt mulle abi. Saadeti nõorsaapad ja kümme meetrit sinist satääni – sellest sain endale riided.

Vastse-Kuustesse oli kodust kümme-kaksteist kilomeetrit, nii et alguses elasime internaadis. Aga siis juhtus selline lugu, et tahtsin koos teiste tüdrukutega jõule pidada. Tõime

internaati jõulukuuse, ajalehest löikasime ehted, lisaks oli meil üks küünal ja kaks kommi. Teki riputasime akna ette, et keegi ei näeks, aga meie matemaatikaõpetaja oli kõike ikkagi näinud ja kandis sellest koolis ette. Hommikul saime peapesu, vanevad kutsuti kooli, minu ema ka, kes laskus põlvili õpetajate ette maha ja palus neid Jumala nimel, et mind koolist välja ei visataks. Kooli jäeti mind alles, aga internaadist pidin välja minema ja edaspidi jalgsi koolis käima.

Siis aga juhtus nii, et ühel päeval tuli saksa keele õpetaja meid koju vaatama. Meie elasime sauna esikus ja keegi oli meile andnud väikse pörsa – see oli ka toas. Meil oli nii häbi oma vaesuse pärast, et me ei julgenud õpetajat sisse lasta. Pugesime emaga laua alla peitu, pörsas hüppas, kargas ja kisendas meie ümber, kui õpetaja ukse taga kolistas. Pärast seda ei suutnud ma kooli tagasi minna, vaid tulin sealt ära ja käisin viimase aasta Vana-Kuuste koolis. Seal lõpetasin seitse klassi.

Mis Sa peale põhikooli lõpetamist tegid?

Olin väga kange tüdruk, ja kui oli vaja otsustada, mida edasi teha, siis läksin raudteetehnikumi. Sain sinna hästi sisse, kuna oskasin vene keelt. Seal õppisin neli aastat, vahepeal oli praktika, esiteks Tallinnas ja siis Daugavpilsis. Töökoha sain kõigepealt Tapal. Elasin ühiselamus, aga sealne ülemus oli väga halbade kommetega: jõi palju ja tegi lolle tempe, tikkus ligi, nii et otsustasin sealt ära tulla. Tahtsin saada Tartusse, kuna siin olid õde ja ema, ja saingi, aga väga raskele tööle. Minu ülesandeks oli kontrollida vedurite veermiku olukorda ja automaatpidureid, ning kui midagi oli valesti, siis ära parandada. Mõtlesin, piduriklotsid olid malmist, kaalusid kolmteist kilo, ja neid tuli käsitsi paika panna, igasuguse ilmaga, olgu talv või suvi, külm või vihm. Töö oli väga ohtlik: läksid vaguni alla ja kunagi ei teadnud, kas tuled sealt elusalt välja või ei. Paljud kaotasid kätte või jalad. Nägin pealt mitmete noorte inimeste surma...

Olin seal üks meeste seltskonnas, aga mulle meeldis. Olin harilik tööinimene, ei pidanud teisi kamandama – seda ma olen kodus kange tegema! Aga töö! iga päev oli nagu sõtta minemine – võisid ainult palvetada, ja seda ma ka tegin. Ja mu ema palvetas minu pärast iga päev. Lisaks sellele töötasin vabadel päevadel kolhoosis, et pere jaoks veidi raha lisaks teenida.

Sa oled mitu korda rääkinud palvetamisest. Räägi oma usuelust.

Kui ma sündisin, siis ei olnud seal külas ei kirikuõpetajat ega preestrit. Polnud vist kirikutki. Nii et mind ristis mu oma vanaema. Aga mul oli, nagu kombeks, kaks ristiema ja üks ristiisa. Üks ristiema oli mu isa vennanaine, tema nimi oli minu omaga sarnane: Hilda Pärsik (minu neiupõlvenimi).

Lapsepõlvest peale on mind kogu aeg saatnud palved: Meie Isa palve, söögipalved, tänapalved. Minu elus pole olnud ühtegi päeva, mil oleksin ilma palveta magama läinud. Ema õpetas meile jumalakartust, nagu ka ausust ja töökust. Ja nii ma õpetasin ka oma lapsi: enne voodisse ei heida, kui teed ristimärgi ja palvetad!

Minu ema käis kogu aeg Pauluse kirikus, ja kui tal läks raskeks, siis aitasin tal minna. Alguses viisin ta sinna ja tulin ise ära, aga siis hakkasin ka ise jääma, ja jäingi kirikus käima. Mäletan, et kui ükskord pool-talvisel ajal kirikust koju tulin, siis otsekui tuli üks pikk mees minu juurde, pani käe mulle õlale ja ütles: «Ütle sellele mäele, et ta kerkiks ja kukuks merre! Usu ja su jalg saab terveks!» Kust ta teadis, et mul jalg valutab? Korraga keeras ta ringi ja läks teisele poole, sain talle ainult järgi vaadata ja siis otsekui lendasin koju ja trepist üles. Ütlesin mehele: «Ma nägin Jeesust Kristust!» – ja ma ei tundnud sel päeval enam kuskil mingit valu.

Ka siis, kui käisin tööl, oli selliseid olukordi, kus oleksin võinud surma saada, aga Jumal hoidis mind. Ma tean, et need ei olnud juhused, vaid Jumal tõeliselt päästis mind, näiteks nagu siis, kui olin vaguni all ja korraga hakkas rong liikuma: lohisin

sada meetrit kaasa ja jäin täiesti terveks – see on ime, sest on mitu võimalust, kuidas oleksin võinud kaotada oma jalad või käed või koguni peast ilma jäänud.

Mis Sulle praegu rõõmu või muret teeb?

Mul ei ole suuri muresid, ainus asi, mida ma tõeliselt palun, on, et ei tuleks sõda. Ma olen seda näinud ja ma armastan oma lapsi ja lapselapsi ja ma ei taha neile sellist elu.

Laste pärast on muidugi ka muret, aga on ka palju rõõmu. Mul on kolm tubli last, viis lapselast ja terve trobikond lapselapselapsi. Üks lapselaps elas koolis käimise ajal minu juures,

palvetasin kogu aeg tema eest ja ta küsis sageli: “Vanaema, kas sa ikka palvetad minu eest?” Mäletan ühte sellist korda, kui tal oli kooliekskursioon. Saatsin ta bussi peale, kõik olid juba bussis, aga tema tuli minu juurde ja küsis: «Vanaema, kas sa mind ei õnnistagi?» Tegin siis ristimärgi ja õnnistasin kogu bussitait – ei tea, mis nad minust mõtlesid. Aga praegu olen ma talle ütelnud, et nüüd peab tema minu eest palvetama. Eriti viimasel ajal on mu pere mulle suureks abiks olnud ja ma olen selle eest väga tänulik. Olen püüdnud neid õpetada elama nii, et nad ei nõuaks teistelt, vaid oleksid valmis jagama.

Kas Sul on mõni eriliselt kallis piiblisõna?

Näed, mul on siin Uus Testament, mida ma kogu aeg loen. Kirjutasingi endale just ühe salmi välja: «Lapsukesed, ärgem armastagem sõnaga ega keelega, vaid teoga ja tõega!» See on Johannese kirjast. Mõtlesin seda lugedes, et eks armastusest võib rääkida ja laulda, aga parem, kui sellest sõnu teha, on lihtsalt armastada.

Küsimusi esitas
ENN AUKSMANN

Jumalateenistused

4. mai kell 10.

11. mai kell 10 emadepäev
kell 12 laste ja perede
jumalateenistus.

18. mai kell 10 leeripüha.

25. mai kell 10.

29. mai kell 10 taevaminemispüha.

1. juuni kell 10.

8. juuni kell 10 esimene nelipüha.

9. juuni kell 10 teine nelipüha.

Ülekanded jumalateenistusest on Pereraadios, Youtubes ja Facebookis.

Lastele on kirikus kaks **mängutuba**, kus jumalateenistust saab jälgida ekraani ja kõlarite abil.

Pühapäevakool

Laupäeval, 10. mail kell 11 on õppeaasta viimane pühapäevakooli tund. Pühapäevakooli **laager** on 30. maist 1. juunini Põltsamaa kiriklas. Lähemat info saab pühapäevakooli õpetajatelt.

Noorteõhtud

Neljapäeviti kell 19 kiriku noortetoas.
Info: Elise Nora Pruun, tel 58156209.

EELK noortepäevad on **10.-13. juulil** Puhjas. Registreerumine on avatud jape.ee/piletid/ Mai lõpuni on hind 30€, juuni lõpuni 35€ ja juulis 40€. Kui soovid tasuta transporti sinna ja tagasi, anna endast märku koguduse õpetaja Kristjan Luhametsale.

Koguduse elu nädala sees

Piiblitunnid kolmapäeviti kell 17 (kuni 14. maini). Enn Auksmann kõneleb Jeesuse imetegudest ja Joel Luhamets apostel Paulusest.

Suvine leerikool algab 30. juunil, tunnid esmaspäeviti ja kolmapäeviti kell 18.00. Leeripüha on 27. juulil.

Taizé palvused neljapäeviti 17.30.

Piiblingid:

P. 4. mai kell 11.45 (Juta)

T. 6. mai kell 17.00 (Merce ja Kai)

R. 9. mai kell 17.00 (Aino)

P. 18. mai kell 11.45 (Juta)

T. 20. mai kell 17.00 (Merce ja Kai)

R. 23. mai kell 17.00 (Aino)

P. 1. juuni kell 11.45 (Juta)

Kantselei, kirik ja kolumbaarium on avatud E-R 10-17, L 10-14, P 9-10, telefon 5550 6363.

Liikmeannetusi saab teha kantseleis või ülekandega. Arve nr: EE282200 221005105336, saaja: EELK Tartu Pauluse kogudus.

Raamatupood on avatud E-R 10-17, L 10-14 ja P 11.30-12.00.

Surnuaiapäha

Tartu Pauluse surnuaiapäha on juuni kolmandal pühapäeval kell 13, mis tänavu on 15. juuni. Mälestamisi on võimalik üles anda juba praegu koguduse kantseleis.

Tule reisile Järvamaale!

Laupäeval, 24. mail on kõik oodatud koguduse bussireisile Järvamaale. Külastame Paide, Türi, Järva-Petri, Ambla ja Tapa kirikuid. Võta kaasa sõber ja anna endast teada koguduse kantseleisse (tel 5550 6363 ja e-post tartu.pauluse@eelk.ee). Infot sõidu kohta jagab ka abiõpetaja Enn Auksmann (tel 56608727 ja e-post enn.auksmann@eelk.ee). Arvestada tuleb kulutustega seoses bussisõidu ja lõunasöögiga.

Kristliku elu ja tunnistuse kursus

Laupäeval, 10. mail kell 12.15 – 16.45 on kõik huvilised oodatud Tartu Pauluse kirikus toimuvale kursusele, mille eesmärk on aidata osalejail toeks olla uutele koguduseliikmetele. Igal aastal liitub kogudusega palju inimesi, kes vajavad kaaskristlaste vaimulikku tuge ja praktilisi nõuandeid. Kursuse viib läbi Tartu Maarja koguduse õpetaja Timo Švedko.

Lähem info: lootuseaeg.ee

Kontsert

P. 11. mai kell 17 Viiuldaja Leena Laas, pianist Auli Teppo ja gongidel Lilia Märtnmaa ja Denis Vinogradov. Kavas Arvo Pärdi looming.